

طرح مشارکتی جام در آموزش و پرورش ایران

سیدجواد حسینی

آموزش و پرورش پهن‌پیکرترین سازمان اداری از حیث ساختاری و اساسی‌ترین نهاد از حیث مأموریت است با بیشترین نیروی تحصیلکرده (بیش از یک میلیون) که در قالب بیش از 115 هزار مدرسه به فعالیت‌های تربیتی و آموزشی اشتغال دارند. تمرکزگرایی در این نهاد گسترده موجب کند شدن تحول‌خواهی- نوآوری و در نتیجه کاهش کیفیت شده است و از همه مهم‌تر انگیزه تحول و نوآوری را مخدوش و در بسیاری از موارد مدفون نموده است، لذا توسعه مشارکت بیش و پیش از هر سازمانی در این فراسازمان ضرورت و معنا می‌یابد. در پهنه گسترده آموزش و پرورش و در نقاط مختلف استان‌ها و شهرستان‌ها و روستاهای کشور و در سطوح بیش از 115 هزار مدرسه و مدیران آن و بیش از یک میلیون معلم ایده‌ها و طرح‌های خلاقانه و نوآورانه‌ای وجود دارد که یا در سطح مدارس و کلاس درس توسط معلمان و مدارس به اجرا گذاشته شده است. بر این اساس و

در راستای نیل به اهداف و سیاست‌های آموزش و پرورش و تحقق اهداف اسناد بالادستی از جمله سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و به منظور تبادل و بهره‌مندی از افکار، ایده‌ها و طرح‌های نوآورانه و خلاقانه معلمان، مربیان، مدرسان، مدیران، معاونین، مشاوران، کارشناسان و همکاران زیرمجموعه آموزش و پرورش و خصوصا مدارس و نیز سایر عوامل سهم و موثر در این حوزه، از جمله دانش‌آموزان، والدین، انجمن‌ها، تشکله‌ها و موسسات مرتبط با آموزش و پرورش و به منظور توسعه نهادمند مشارکت در آموزش و پرورش طرح جام (جمع‌آوری ایده‌های مطلوب) ارائه می‌گردد. بدین طریق که هر یک از مدارس یا مدیران و معلمان یا صاحب‌نظران ایده مطلوبی را اجرا کرده یا در ذهن دارند در قالب معینی از طریق این طرح به ادارات و ادارات کل و در نهایت به وزارتخانه ارسال دارند تا با بررسی‌ها و تعدیل و اصلاح لازم ملی و فراگیر گردد.

این طرح می‌تواند اهداف کلان و متعددی را دنبال کند.

- ارتقای کیفیت خدمات آموزشی، پژوهشی، پرورشی، آموزش و پرورش -

کمک به مدیریت دانش، تبادل نظر و بهره‌مندی از ظرفیت خردجمعی در تصمیم‌گیری‌ها - تقویت رویکرد علم بنیاد و مشارکت‌محور در نظام تصمیم‌گیری سازمانی - جهت‌دهی به توانمندی‌های منابع انسانی و هدایت طرح‌ها و ایده‌ها به سمت نیازمندی‌های نظام تعلیم و تربیت - استفاده از درس‌آموخته‌ها و نتایج تعاملات صورت‌گرفته در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرا - ارج نهادن به اندیشه‌ها، ایجاد پویایی و حمایت از جریان ایده‌ها در محیط‌های آموزشی و پرورشی - تقویت روحیه استقلال فکری، تفکر خلاق و فرهنگ مشارکت در حل مسائل مبتلابه اجتماعی - حمایت راهبردی از بروز و ظهور، توسعه و کاربرست ایده‌های جدید - نظام‌مند کردن مسیر دریافت، بازخورد و استفاده از نظرات و ایده‌های سازنده - کمک به توسعه حرفه‌ای معلمان، مدیران و کارکنان مجموعه از طریق تعاملات علمی و فناورانه - مستندسازی تجربیات علمی تربیتی، ایجاد بانک اطلاعاتی از طرح‌ها و ایده‌های مطلوب و به اشتراک‌گذاری آنها.

نحوه شناسایی و دریافت ایده‌ها و طرح‌ها هرگونه ایده نوآورانه‌ای که توسط معلمان یا مدارس و کارشناسان اجرا شده یا در قالب یک ایده به ذهن‌شان رسیده است در قالب فرمت‌های خاص و طی فرآیندی نظام‌مند از مدرسه تا ستاد بررسی و درنهایت به کمیته‌ای تحت عنوان «کمیته رصد و کاربرست مطالعات و طرح‌های ملی و بین‌المللی» و براساس معیارهای تعیین شده، ارسال می‌گردد و پس از بررسی تصمیمات مقتضی نسبت به بازنشر و نحوه بهره‌برداری از آنها در سطح ادارات و مدارس اتخاذ می‌گردد و در صورت تشخیص کمیته مذکور به کارگروه‌ها و شوراهای ذی‌ربط ارسال و پس از دریافت نظر این شوراهای تخصصی در کمیته کاربرست و رصد مطالعات ملی و بین‌المللی تصمیم نهایی در مورد آن اتخاذ می‌گردد و در هر صورت بازخورد نتایج بررسی کلیه طرح‌ها و ایده‌های واصله به نحو مقتضی به اطلاع ذی‌نفعان می‌رسد. یک نسخه از طرح‌ها و ایده‌های برگزیده برای استفاده ذی‌نفعان می‌تواند در سایت مخصوص در وزارت، بارگذاری گردد.

در صورتی که ایده یا طرح ارائه شده، حایز ویژگی‌های برتر شناخته شود، ضمن در نظر گرفتن مشوق مادی و معنوی مناسب برای ارائه‌دهنده یا ارائه‌دهندگان به پیشنهاد کمیته، جهت بهره‌مندی و تعمیم نتایج در بخش‌های مرتبط وزارت، حمایت‌ها و مشارکت‌های لازم برای اشاعه و اجرایی شدن طرح یا ایده توسط ستاد صورت گیرد.

معیارهای اصلی برتر شناخته شدن ایده‌ها و طرح‌ها عبارتند از:
- مرتبط بودن با حیطة فعالیت و ماموریت‌های آموزش و پرورش -

تحقق‌پذیری و قابلیت پیاده شدن براساس واقعیت‌های اجرایی موجود و امکانات و منابع در اختیار - برخورداری از قابلیت اثرگذاری و ایجاد تغییر مثبت در نظام آموزش و پرورش - برخورداری از ظرفیت ایجاد ارزش افزوده و بهره‌وری برای سیستم - منتهی شدن اجرای طرح یا ایده به حل یکی از مسائل یا چالش‌های کنونی یا آینده آموزش و پرورش - برخورداری از پشتوانه علمی و تحلیلی صحیح و آرایه شواهد، داده‌ها و مستندات کافی برای ایجاد اطمینان از داشتن ویژگی‌های ذکرشده دربندهای فوق.

اجرای‌سازی این طرح باعث افزایش شوق مشارکت و غلبه بر شرایط ناخوشایند مقاومت و افزایش مسوولیت به جای وضعیت مایوس‌کننده بی‌تفاوتی می‌گردد و قدرت خلاقیت و نوآوری و تحول‌خواهی را بر شرایط نامساعد رکود و کلیشه‌گرایی در مدارس غالب خواهد نمود و میدان وسیع نظام تعلیم و تربیت را به جولانگاه ایده‌ها و اندیشه‌ها مبدل ساخته و کارخانه عظیم‌الجثه و پهن‌پیکر آموزش و پرورش را چابک و پرثمر خواهد ساخت.

منبع: [http://www.iranpress.com](#) 28 آبان 1402